

ANMED

ANADOLU AKDENİZİ
Arkeoloji Haberleri

2011-9

*News of Archaeology from
ANATOLIA'S MEDITERRANEAN AREAS*

Kelenderis 2010 Yılı Kazı Çalışmaları

Excavations at Kelenderis in 2010

K. Levent ZOROĞLU

2 Ağustos-30 Eylül 2010 tarihleri arasında gerçekleştirelen Kelenderis'teki çalışmalarımızın en önemli ayağını Agora Bazilikası'nın çevresindeki ve Liman Hamamı'nın palastrasındaki kazılar oluşturdu. Restorasyon çalışmaları çerçevesinde Bazilika'nın avlusundaki (atrium) ve ana salonun kuzey stylobatındaki sütunların birkaçı ayağa kaldırıldı. Bundan başka depo çalışmaları ile Aydıncık İlçesi sınırları içerisinde, Kelenderis antik kentinin çevresindeki Prehistorik yerleşmelerin yüzeyden araştırılması gerçekleştirildi*.

1. Agora Bazilikası

a. Atrium'un Kuzeyindeki Kazılar: Agora Bazilikası'nın 2009 kazı sezonunda ortaya çıkarılan avlusunun kuzey duvarının dışında, yapının bu kısmındaki dolgu toprağının seviyesinin yapının asıl zemin seviyesine düşürülmesine yönelik olarak planladığımız çalışmalarda, avlu kuzey duvarı boyunca 17.50 m. uzunlukta ve en fazla 2 m. genişlikteki bir alanda kazılara başlandı. 1492 ünit numarasıyla kodlanan bu alanda, birkaç gün süren ilk tesfiye aşamasında, +4.55 m.'deki toprak seviyesi +3.80 m.'ye kadar düşürüldü. Burada, bazilikanın güneyindeki duruma benzer biçimde, kuzey duvarına da kuzey-güney yönünde, dik olarak bağlanan, birbirine paralel duvarlar ortaya çıktı. 3.40 m. ile 3.70 m. arasında değişen aralıklarla yerleştirilmiş olan bu duvarların oluşturduğu dört mekân söz konusudur (Res. 1). Duvarların biri, asıl yapıda var olan bir desteğin uzatılmasıyla oluşturulmuş, diğerleriyse, avlu duvarına sonradan eklenmiştir. 1492 numaralı ünite oluşun ve 1510, 1535 ve 1557 ve 1572 ünit numarasıyla kodlanan bu mekânlardaki

The campaign at Kelenderis lasted from August 2nd to September 30th, with the most important part of the work focused around the Agora Basilica and in the palaestra of the Harbor Baths. Within the frame of restoration some columns were erected in the atrium and in the north stylobate of the naos. In addition, work was carried out at a storehouse and surveys were made for exploring the prehistoric settlements within the territory of ancient Kelenderis.*

1. Agora Basilica

a. Excavations to the north of the Atrium: *It was planned to lower the ground level of the filling, outside the north wall of the atrium uncovered in 2009. Excavations started in an area of 17.50 m. length and maximum 2 m. width along the north wall of the atrium. The area is coded as Unit 1492. In the first phase of leveling, the ground level was lowered from +4.55 m. down to +3.80 m. Here, too, as was with the south wall, parallel walls were exposed, extending in the north-south direction and perpendicular to the north wall. There were four rooms formed by these walls, built about 3.40 to 3.70 m. apart (Fig. 1). One wall was created by extending an existing support, while others were added later on. The rooms in Unit 1492 are named as Units 1510, 1535, 1557 and 1572. The deposit inside the rooms contained roof tile fragments, kitchen ware fragments, coins, and reused architectural pieces.*

b. Excavations inside, to the west and south of the Podium: *Two steps remaining from a rectangular structure, extending in the west-east direction was partially*

* Çalışmalarımız, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Selçuk Üniversitesi, Suna – İnan Kırac Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü (AKMED), Aydıncık Belediyesi ve ABD Buffalo Üniversitesi tarafından maddi olarak desteklenmiştir. Bu desteklerinden dolayı adı geçen kurum ve kuruluşlar ile çalışmalarımıza katılan tüm bilim insanlarına ve öğrencilere şükranlarımız sonsuzdur.

* Our work was financially supported by the Ministry of Culture and Tourism, Selçuk University, Suna & İnan Kırac Research Institute on Mediterranean Civilizations (AKMED), Aydıncık Municipality, and Buffalo University from the USA. I would like to thank each institution, and all the scholars and students for their contributions and support.

Res. 1 Avlu'nun kuzey duvarı dışında ortaya çıkan mekânlar (Ünit 1492)

Fig. 1 Rooms uncovered outside the north wall of the Atrium (Unit 1492)

doğuda, çatı kiremidi parçaları, mutfak kaplarına ait parçalar, sikkeler ve devşirme olarak kullanılmış mimari parçalar ele geçti.

b. Podyum'un İçinde, Batı ve Güney Bölümünde Yapılan

Kazılar: İlk kez 2008 yılında küçük bir bölümünü ortaya çıkardığımız ve doğu-batı yönünde uzanan, dikdörtgen planlı bir yapıdan arta kalan iki basamağın oluşturduğu bu kalıntı için "podyum" terimini kullanmıştık. Geçtiğimiz yıl yalnızca kuzey ve doğusundaki bazı bölümleri ortaya çıkarılan "podyum"un kuzey bölümünün tamamını 2010 yılında açıldı. Bundan başka, yapının batı ve güney bölümlerini kapatan dolgu toprağının kaldırılmasına ve yapının buradaki devamına ulaşılmaya çalışıldı (Res. 2). Bu çalışmalar sonunda, söz konusu "podyum"un aslında bir tapınağın stylobatı olma olasılığının arttığını şimdiden söyleyebiliriz.

Yapının batı ve güney bölümündeki henüz kazılmamış kısmında ortalama kot başlangıçta yak. +5.85 m. olup, 1494 ünit numarasını verilen bu alanda 5x5 m. ölçülerinde plan kareler açılarak derinleşme çalışmaları yürütüldü. Burada stylobat seviyesine ulaşıldığında, yapının kuzeybatı köşesinde *in situ* biçimde duran bir Attik-İon kaidesi ile yapıdan düştüğü anlaşılan çok sayıda mimari parça bulundu. Bu mimari parçalar arasında iki adet Korinth sütun başlığı, sütun gövdeleri ve yerinden oynamış kaideler dikkat çekicidir (Res. 3). Bu saydığımız malzeme de yapının bir tapınak olma olasılığını güçlendirmektedir. Korinth düzenindeki bu olası tapınağın stylobat uzunluğu yaklaşık 26 m. kadardır. Henüz tam olarak açılmamış olsa da yapının genişliğini yaklaşık 13 m. olarak hesapladık.

Res. 2 Olası tapınağın stylobatı ve krepisi (doğu ve kuzey cepheler)

Fig. 2 Stylobate and krepis of the presumable temple remains (east and north façades)

uncovered in 2008 and called the "Podium". In the previous campaign only some parts of the north and east of the Podium were uncovered, but in 2010 the entire north part of the building was uncovered. Furthermore, it was attempted to remove the filling covering the western and southern parts, reaching the extension of the building there (Fig. 2). Consequently, it is possible to see this so-called "podium" is more likely the stylobate of a temple.

In the unexcavated parts to the west and south, the average ground level was +5.85 m. The area named Unit 1494 was excavated to lower the level in grid-squares to 5x5 m. When the level of the stylobate was reached, an Attic-Ionic base stood *in situ* at the northwest corner of the structure, with many architectural pieces fallen. Among these pieces are two Corinthian capitals, column fragments and bases important to mention (Fig. 3). These pieces indicated support also the hypothesis that this building was temple. The stylobate of this possible temple measures 26 m. although not fully unearthed its width may be about 13 m.

On the other hand, outside of the podium, in the area where the abovementioned Corinthian capitals were found, a few semicircular blocks of a limestone architrave were unearthed at a lower level. These architrave blocks, bearing Greek letters are thought to belong to a structure whose foundations have not yet been found. Possibly, unrelated with the above-lying suspected marble temple, more information will be gathered on this structure in the future campaigns. As inferred from letters both the possible temple and this structure are from the Roman Imperial period.

Res. 3
Olası tapınağın
stylobatının kuzeybatı
köşesindeki *in situ*
kaide ve Korinth başlığı
Fig. 3
*Base found in situ and
a Corinthian capital in
the northwest corner
of the stylobate of
possible temple*

Res. 4
Tykhe başı
Fig. 4
Head of Tykhe

Diğer taraftan, podyumun dışında, yukarıda sözünü ettiğimiz Korinth başlıklarının bulunduğu alanda, ancak daha alt seviyede, kireçtaşından yapılmış kemerli bir arkithravın blokları ortaya çıktı. Temellerine henüz rastlamadığımız bir yapıya ait olduğunu düşündüğümüz bu arkithrav parçalarının üzerinde eski Yunanca harfler bulunmaktadır. Yukarıda tanıttığımız mermerden inşa edilmiş olası tapınakla bir ilgisinin olmadığını düşündüğümüz bu yapıyla ilgili bilgilere gelecek sezonda ulaşabileceğimizi umuyoruz. Harf karakterinden anlaşıldığı kadarıyla, bu yapı olası tapınak gibi, Roma İmparatorluk Dönemi'ne aittir.

Önceki yıllara ait raporlarımızdan hatırlanacağı gibi, söz konusu olası tapınak kalıntısının kapladığı alanda, ancak biraz daha üst seviyede, bazilika ile çağdaş olduğunu düşündüğümüz moloz taş ve kireç harcıyla inşa edilmiş bir yapının kalıntısı da bulunmaktaydı. Şimdiye kadar 16 m. uzunlukta ve 6.50 m. genişlikteki bölümünü temizlediğimiz bu büyük yapının batısındaki toprağın kaldırılmasıyla, geri kalan kısmına ait bazı duvarlar ortaya çıktı. Bu bölümüyle birlikte toplam uzunluğu 24 m.'ye ulaşan bu yapının olasılıkla resmi görevli bir kişiye ait bir konut olduğunu düşünüyoruz ve bazilika ile komşu olmasından dolayı bu yapıyı şimdilik "Piskopos Evi" olarak adlandırıyoruz (Res. 2). Söz konusu yapının yeni çıkan kuzeybatı-güneydoğu yönlü olası sırt duvarının iç yüzünde, zeminde, mermerden yapılmış, hemen hemen normal insan ölçülerinde bir Tykhe heykeline ait baş ele geçti (Res. 4). Antakya Tykhesi tipindeki bu başa dayanarak, söz konusu olası tapınağın Tykhe'ye ait olduğunu söylemek için şimdilik erkendir; ancak, Kelenderis'in geç Hellenistik Çağ kent sikkelerinde Tykhe başının betimlendiğini, yani tanrıçanın kente yabancı olmadığını belirtmeliyiz.

In our previous reports, it was observed that there were remains of a structure, possibly from the time of the basilica. This structure was in the cella of the temple, but at a slightly higher level which was constructed with rubbles. A part, measuring 16 m. long and 6.50 m. wide, was excavated and, as the earth was removed from the west of this large building, more walls came into light. Within this part, the building's exposed section measures 24 m. It is thought to be possibly the residence of an official and, as neighbors the basilica, for the time being it will be called "Bishop's House" (Fig. 2). On the interior of the back wall, extending northwest-southeast direction, an almost life sized marble head of a Tykhe statue was found on the floor (Fig. 4). Very little damaged and reminiscent of the Tykhe of Antioch in type, it is still early to speak if the temple described above dedicated to Tykhe. However it should be noted that Kelenderis' coins of the Hellenistic period bear the head of the goddess, which reveals that she was known since then.

c. Work in trench Unit 815 to the north of the Podium:

In the area to the west of the Agora Basilica and to the north of the Roman temple, excavations were lower down to the ground level of the Basilica, found in previous years, but no remains were detected; this year a new trench was started of 4.50x 4.50 m. to investigate earlier layers. The trench is coded as Unit 815, with excavation beginning at the level +3.10 m. and ended at +2.80 m. Mostly, late Hellenistic and Early Roman Imperial period potsherds and two bronze coins were found. First coin belonged to Emperor Vespasian (Fig. 5a) and the second was minting of Kelenderis in the reign of King Antiochus IV (A.D. 31-74) (Fig. 5b). As known, Rough Cilicia was given over to Antiochus IV in the reign of Caligula, but in A.D. 74, i.e. in the reign of Vespasianus, this client

c. Podyumun Kuzeyindeki 815 Ünit Numaralı Açmadaki

Çalışmalar: Agora Bazilikası'nın batısında, olası Roma İmparatorluk Dönemi tapınağının kuzeyinde kalan ve önceki yıllarda bazilika seviyesine kadar kazdığımız halde herhangi bir kalıntıya rastlamadığımız alanda, daha alt seviyelerdeki kültür tabakalarının araştırılması amacıyla, 4.50x4.50 m. ölçülerinde bir açmaya başladık. Ünit 815 olarak kodladığımız bu açmada ortalama +3.10 m. seviyesinde başlatılan kazıların +2.80 m. seviyesine kadarki ilk katmanında, daha çok erken Roma İmparatorluk ve geç Hellenistik dönemine tarihlenebilecek seramik parçaları ile iki adet bronz sikke ele geçti. Bunlardan biri İmparator Vespasianus'a (Res. 5a) diğeri ise Kommagene Kralı IV. Antiokhos'a (İ.S. 31-74) ait olup, bu ikinci sikke Kelenderis'te darp edilmiş bir şehir sikkesidir (Res. 5b). Bilindiği gibi, Roma İmparatoru Caligula zamanında, Dağlık Kilikya IV. Antiokhos'a verilmiş, ancak 74 yılında, yani Vespasianus zamanında, Antiokhos'un vasal krallık yetkisi elinden alınmıştı. Dolayısıyla söz konusu sikkelerin buluntu seviyesi, olasılıkla bu geçiş dönemine işaret etmektedir.

Sikkelerin bulunduğu seviyeden itibaren yürütülen derinleşme çalışmaları sonrasında, +2.80 m. kotunda, kuzeydoğu-güneybatı yönünde uzanan bir duvarın üst yüzü ortaya çıkmaya başladı (Res. 6). İrili ufaklı moloz taşlar ve toprak harcı ile örülmüş olan bu zayıf duvarın 0.30 m. yüksekliğine kadarını açtıktan sonra bu alandaki çalışmaları gelecek sezon devam ettirmek üzere sonlandırdık.

815 ünit numaralı açmada ortaya çıkan bu duvar kalıntısını dikkate alarak, öteden beri Agora olarak adlandırdığımız bu alanda, kabaca da olsa, bir stratigrafi oluşturma şansı elde etmiş bulunuyoruz. Buna göre; bazilika ile olası "Piskopos Evi" en geç katmanı, yani geç Antik Çağ (İ.S. 6.-7. yy.'lar), olası tapınak Roma İmparatorluk Dönemi'ni (yak. İ.S. 1. yy.'ın 3. çeyreği ve 2. yy.'lar), 815 ünit numaralı açmadaki duvar kalıntısı ise, olasılıkla geç Hellenistik ve erken Roma İmparatorluk dönemini (İ.Ö. 50-İ.S. 75 arası) temsil etmektedir. Doğal olarak bu dönemlerle ilgili yeni veriler ortaya çıktıkça bu stratigrafinin ayrıntıları daha da netleşecektir.

d. Liman Hamamı'nın Palaestra'sındaki Çalışmalar:

Kelenderis Liman Hamamı'nın idman alanı (Palaestra), yapının batısında, agoranın kuzeyinde yer almakta olup, alanın zemini agora zemininden yaklaşık 2 m. kadar yüksektedir. İdman alanında günümüzde herhangi bir yapı kalıntısı olmamasına karşın, alanın zemin seviyesinin daha batısında yer alan soğuk su havuzunun (piscina) seviyesine göre, fazla kalın olmayan bir dolguya sahip olduğu söylenebilir. Bu yüzden, burada bir açma açılarak, ana zemin araştırıldı. Ayrıca hamamın güney-

Res. 5a Vespasianus sikkesi
Fig. 5a Coin of Vespasian

Res. 5b IV. Antiokhos sikkesi
Fig. 5b Coin of Antiochus IV

kingdom authority was taken back from him. The find level of these coins would possibly point to this period of transition.

The excavation level was lowered from that of the coins, at +2.80 m. The top surface of a northeast-southwest wall started to appear (Fig. 6). Built with rubble of various sizes and mortar and at, a height of 0.30 m., this weak wall was exposed and work was terminated for the season.

Now with this wall remaining exposed in Unit 815, we are able to propose a very rough stratigraphy for this area, which is typed as an Agora. Thus, the basilica and so called "Bishop's House" represent the latest layer (i.e. Late Antiquity (6th-7th centuries A.D.). The so-called temple represents Roman Imperial period (particularly third quarter of the 1st century A.D. and 2nd century A.D.), while the wall remains in Unit 815, represents possibly Late Hellenistic and early Roman Imperial periods (50 B.C.-A.D. 75). New evidence for these periods will clarify the details of this rough stratigraphy in the future.

d. Work in the Palaestra of the Harbor Baths: The palaestra of the Harbor Baths of Kelenderis is located to the west of the baths and to the north of the Agora, but its ground level is about 2 m. above the ground level of the Agora. Although there are no building remains of the palaestra, it is possible to say that the palaestra is covered with a thin layer of filling, based on the level of the cold water pool (piscina) remains in the west part. Therefore, we explored the ground level with a trench. Besides stones fallen from the furnace, hot and lukewarm halls in the east, as well as modern additions, were identified and cleaned.

The ground level of the 5x5 m. trench was lowered from +6.35 m. to +5.30 m. In this trench, called Unit 001, the only architecture exposed in was a very short stretch of a wall. The wall built with lime-sand mortar at +5.41 m. level, was close to the northeast corner. At +5.35 m. level

doğuya bakan kısmında külhan yapısı ile sıcaklık ve ılıklik bölümlerinin duvarlarından düşen taşların ve yapıya eklenen modern duvarların tespiti ve temizliği yapıldı.

5x5 m. ölçülerindeki açmadaki hâlihazır seviye olan +6.35 m.'den başlayarak, 5.30 m. seviyesine kadar inildi. Kazı çalışmaları sırasında 001 ünit numarası verdiğimiz bu açmanın kuzeydoğu köşesine yakın bölümde +5.41 m. kotunda kireç kum harcıyla yapılmış çok kısa bir duvar parçası dışında herhangi bir mimari kalıntıya rastlanmadı. +5.35 kotunda ise, açmanın güneybatı köşesinde olası bir zemin kalıntısına rastlandı. Bu çalışmalar sırasında, ayrıca aşırı derecede korozyona uğramış 4 adet bronz sikke ile Hellenistik ve Roma çağlarına ait karışık seramik parçaları bulundu. Açmada çalışmalar +5.00 m. seviyesinde sonlandırıldı.

Liman Hamamı'nın güney beden duvarının toplam uzunluğu 25.50 m. olup, temizlik çalışmasına külhanın güneyindeki 8.70 m. uzunluktaki ilk alanda başlandı. Buradan itibaren uzanan ve sıcaklık bölümünü güneyde sınırlayan ve beden duvarının üzerine sonradan ilave edildiği anlaşılan bölümden dökülen molozlar kaldırıldı. Söz konusu bu durum, yapının özellikle geç dönemlerde asıl işlevi dışında kullanıldığının bir kanıtıdır. Bundan sonra sıcaklık mekânının güneyindeki pencere açıklığını alt bölümde kapatan ve yine sonradan eklendiği anlaşılan 5.35 m. uzunlukta, 1.45 m. genişlikte ve günümüz zemininden 0.60 m. yükseklikteki bu duvar da plana geçirildikten sonra kaldırıldı. Devam eden çalışmalar sonunda hamamın güney cephesinin temizliği tamamlandı.

2. Restorasyon Çalışmaları

2010 yılı çalışma programımızın bir bölümünü de Agora Bazilikası'nın ana salonlarında ve avluda önceki yıllarda bulunan sütun gövdelerinin onarılması ve bunlardan uygun olanların yerlerine dikilmesi oluşturmuştur. İlk aşamada, mevcut sütun gövdesi parçaları incelenerek, bunlardan birbirine uyanlar ve birleştirilebilecekler sınıflandırıldı. Daha sonra bunlardan birbirine uyanların karşılıklı yüzeyleri temizlenerek alıştırıldı. Bu parçalar arasında küçük ve ağır olmayanlar doğrudan yapıştırıcı sürülerek; daha büyük ve kayma olasılığı olanlara ise, matkap yardımıyla dübel delikleri açılıp, bu deliklere cam elyaf çubuklar yerleştirildikten sonra yapıştırıldı. Yapıştırıcı olarak belli oranlarda epoksi ve aerocil karışımı kullanıldı. Bu yöntemle bazilikanın ana salonu ile yan salonlarını birbirinden ayıran kuzey stylobata ait biri tam, biri de yarım olan 2 sütun gövdesi dikilecek hale getirildi. Diğer taraftan buraya ait olup da %80 oranda

Res. 6 815 Ünit numaralı açmada ortaya çıkan temel kalıntısı
Fig. 6 Foundation remains uncovered in trench Unit 815

were the remains of possible flooring. In the course of the work, were found four heavily corroded bronze coins and mixed pottery of Hellenistic and Roman periods. The work was terminated at +.500 m. level.

The area in front of the south wall of the bath is 25.50 m. long and cleaning work started in the first area, 8.70 m. length to the south of the furnace. From here onward, was rubble fallen from the section annexed later onto the body wall. This bounded the hot section on the south. This is evidence for the change of function of this building in later periods. Then, this wall blocking the lower parts of the window of the hot section on the south (measuring 5.35 m. long, 1.45 m. wide and rising 0.60 m. above the modern ground level) was mapped and removed. The south façade of the baths were then cleaned.

2. Restoration Works

One part of our 2010 campaign focused in the repair and erection of columns in the Agora Basilica and its atrium. In the first stage, fragments of column shafts were matched and grouped. Matching ones were cleaned and their faces were brought together. Small, light ones were glued directly, whereas larger ones, more likely to slide, were drilled first, rods of glass wool placed in them, and then glued. For the glue, a mixture of epoxy and aerocil was used. With this method, we were able to repair one full column, and one-half column from the north stylobate of the naos for later erection. Another column that was 80% complete was missing part of the bottom, and was completed with a mixture of iron mesh, sand-lime mortar and concrete. Then the work of erecting the columns on top of their nearest bases found when they were uncovered, started. For fixing the bases on the

orijinaliyle tamamlanabilen, ancak kaidenin üzerine gelen alt kısmı eksik olan bir sütun gövdesinin bu eksik kısmı demir kafes, kısmen beton ve kireç kum karışımı kullanılarak tamamlandı. Bundan sonra, sütun gövdele-
rinin kazılar sırasında buldukları en yakın kaidenin üzerine dikilmesi için çalışmalar başlatıldı. Kaidelerin stylobat üzerine sabitlenmesi için her ikisinin ortak noktalarında ve uygun yerlerinde matkapla delikler açılıp içine fiber çubuklar yerleştirildi ve yapıştırıcı yardımıyla stylobat üzerindeki yerlerine sabitlendi. Ardından sütunların altında kaidedeki fiber çubukların uzantılarının girebileceği delikler açılarak ve yapıştırıcı sürülerek yerlerine yerleştirildi. Böylece, kuzey kanat ile ana salon arasındaki stylobatın üzerine ikisi tam, bir de yarım olmak üzere 3 adet sütun gövdesi dikilmiş oldu. Tam sütunlardan birinin üzerine bu alanda bulduğumuz bir Korinth başlığı yerleştirildi.

Benzer çalışmayı bazilikanın avlusunda ortaya çıkardığımız sütunlar için de gerçekleştirdik. Burada biri sağlam diğerleri de yarım olarak ele geçen 3 sütun gövdesi yerlerine dikildi. Geçen yıl bu alanda bulduğumuz iki adet İon-impot başlıktan biri, ana salona yakın olan sütunun üzerine yerleştirildi. Son olarak biri bazilikanın ana salonunda, diğeri ise avluda bulunan iki adet pencere sütunu avlu ile ana salonu ayıran duvarın önüne geçici olarak kondu (Res. 7).

3. Yüzey Araştırması

Kelenderis'in çok yakınında, deniz kıyısındaki bir mağarada (Gilindire Mağarası) yıllar önce bulduğumuz geç Neolitik, Kalkolitik ve erken Tunç çağlarına tarihlenen seramik parçaları, Orta Dağlık Kilikya'nın kıyı kesiminde şimdiye kadar ele geçen en eski buluntuları oluşturmaktaydı. Bu malzemenin buradaki geçici yerleşimciler tarafından kullanıldığı, bunların asıl geliş yerlerinin bölgenin iç kesimleri olduğu savına dayanarak, 2010 yılında bir yüzey araştırması projesi başlatıldı. Söz konusu yüzey araştırması, Aydıncık İlçesi sınırları içindeki modern ve olası eski yollar izlenerek, bu yol güzergâhındaki mağara ve diğer yerleşim yerlerinin tespiti ve bunların GPS koordinatlarının alınarak haritaya işlenmesi biçiminde yürütüldü. Bu araştırmanın amacı her ne kadar tarihöncesi insanların kullandıkları yürüyüş rotalarının ve olası yerleşmelerin tespiti olsa da, bu ilk yıl daha çok bölgenin topografik özelliklerinin tanınmasına öncelik verildi. Buna ek olarak, yakın geçmişten geriye doğru tüm tarihsel dönemlerde kullanılmış olan olası yürüyüş rotalarının tespiti için yerel halkla mülakat yapılarak bilgi toplandı. Bölge halkını göçer Yörüklerin oluşturduğu düşünülecek olursa, amacımız olan geçitlerin

Res. 7 Sütun dikme çalışmaları sonrası Agora Bazilikası
Fig. 7 Agora Basilica following the erection of columns

stylobate holes were drilled both on bases and the stylobate, fiber rods were placed and glued. Thus three columns -two full and one half- were erected on the stylobate separating the north aisle from the nave. A Corinthian capital was placed on top of one full column which was found in the nave.

Similar work was done for the columns uncovered in the atrium where three columns -one intact and two half- were re-erected. One of the Ionic-impot capitals, uncovered here the year before, was placed on top of the columns close to the main hall. Finally, two window columns, one of which was found in the naos and the other in the atrium, were placed temporarily before the wall between the naos and the courtyard (Fig. 7).

3. Surveys

Pottery of the Late Neolithic, Chalcolithic and Early Bronze Ages, found years ago near Kelenderis in Gilindire Mağarası on the coast have been the earliest finds from the coastal area of central Rough Cilicia. Based on the hypothesis that this cave was used by temporary settlers, who came from the interior of the region, a survey was initiated. In this survey, modern and ancient roads, within the borders of Aydıncık İlçesi, were followed. Caves and other identified settlements were mapped, using GPS coordinates. Although this survey aims at the identification of paths and settlements of prehistoric peoples, this year work concentrated on becoming familiar with the region's topography. In addition, interviews were made with locals for identifying possible walking routes from, recent times, going back to historical and prehistoric times. Considering that locals

ön araştırması için bu yöntem çok önemli bilgiler sunmuştur. Aynı nedenle, bölgedeki tarihi dönemlerin, özellikle Hellenistik, Roma ve geç Antik döneme ait izlerin de kaydedilmesine bu yılki çalışmalarımızda öncelik verilmiştir. 15 gün süren arazi araştırmasında, Aydıncık İlçesi sınırları içinde toplam 73 GPS noktası alınmıştır. Noktalar, bazen belirli lokasyonları, bazen de rotaları belirlemektedir. Bu araştırmaların sonucunda, bölgede, deniz seviyesinin 600 m. yüksekliğinin altında, özellikle vadi tabanlarında, insan yerleşimlerinin olmadığı izlenimi oluşmuştur. Dolayısıyla vadilerin ve dere yataklarının üst taraçalarının, yani, yaklaşık olarak 750 m. ve daha üst seviyelerin yürüyüş güzergâhı olma ve kamp kurma açısından daha büyük bir potansiyel teşkil ettiği anlaşılmıştır. Araştırma sonucunda, Aydıncık sınırları içinde kalan kuzeyden güneye, ya da tam tersi yönde pek çok olası güzergâh belirlenmiş ve haritaya kaydedilmiştir. Bu güzergâhlar üzerinde, farklı dönemlerde, insan faaliyetinin olduğunu gösteren materyaller toplanmış ve belgelenmiştir. Tarihlemesi henüz yapılmamakla beraber, eski bir yol keşfedilmiş ve bu yolun sahil uzantısı görülmüştür. Buna ek olarak, Klasik dönemlere ve/veya daha geç tarihi dönemlere ait çeşitli işlikler, mezarlar ve sarnıçlar da haritaya kaydedilmiştir. Aydıncık coğrafyasının güçlükleri algılanmış ve amacımız olan tarihöncesi toplulukların sahile inişlerindeki olası tercihler hakkında önemli bir bilgi alt yapısı oluşturulmuştur. 2010 yılı araştırmaları, Gilindire Mağarası'nda karşılaşılan, az da olsa, Neolitik ve Kalkolitik dönemlere ait seramik parçaları ile yine az sayıda bulunan çakmaktaşı malzemenin ve yapılan mülakatların sonucu olarak; obsidiyenin bölgeden geçtiğinin anlaşılması bağlamında, oldukça ümit verici olmuş, bu yıl hedeflemiş olduğumuz ön araştırma amacına ulaşmıştır.

5. Depo Çalışmaları

2010 yılı depo çalışmaları kapsamında bir yandan geçen yıllara ait tasnifi yarım kalmış malzeme ile bu sezon bulunan malzemenin temizlik, belgeleme çalışmaları yürütülürken, diğer yandan da geç Antik Çağ'a ait mimari parçaların kataloglanmasına çalışmalarına başlandı. Bu ikinci çalışma kapsamında, önceki kazı sezonlarında bulunup, depoda saklanan, özellikle Agora Bazilikası'nda ele geçen geç Antik Çağ mimari parçaların katalogları Hacettepe Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. S. Doğan tarafından hazırlandı. Agora Bazilikası yayın projesinin bir parçası olan bu çalışma kapsamında toplam 77 adet, çeşitli özelliklere sahip, sağlam ve kırık mimari parça kataloglandı.

were once nomadic Yörüks, this method provided us with a wealth of information. For the same reason, priority was given for recording traces of Hellenistic, Roman and Late Antique materials. Through the surveys, which lasted 15 days, a total of 73 GPS points were taken. These points sometimes indicated certain locations or sometimes paths. As a result of the survey, the first impression gained was that there was no human settlement below 600 m. altitude, particularly in the bottom level of the valleys. This inferred that higher terraces of the valleys and stream beds, i.e. over 750 m., were more likely to house walking routes and camping. Many potential routes from north to south or vice versa were identified in Aydıncık İlçesi and mapped. Materials pointing to human activity in various periods on these routes were collected and documented. Undated at this time, an ancient road was discovered and its coastal extension was seen. In addition, various workshops, tombs and cisterns from the Classical and/or later periods were marked in the map. The difficulties of Aydıncık's topography were perceived and a background for routes of ancient peoples, descending to the coast, was built. Based on surveys in 2010, few potsherds of the Neolithic, Chalcolithic periods resembling to the finds of Gilindire Mağarası were found, as well as a few finds of flint showing the region to be very promising for identifying obsidian's pasage through the region. Our preliminary surveys for this year attained its goals.

4. Work at the Storehouse

Within this campaign's scope, classification of materials from previous years continued, with cleaning, documentation of new finds and the cataloguing of pieces from Late Antiquity started. Particularly the cataloguing of architectural fragments from Agora Basilica, was done by Prof. Dr. S. Doğan of Hacettepe University. Part of a publication project for the Agora Basilica's catalogue contains 77 architectural items at the present time.